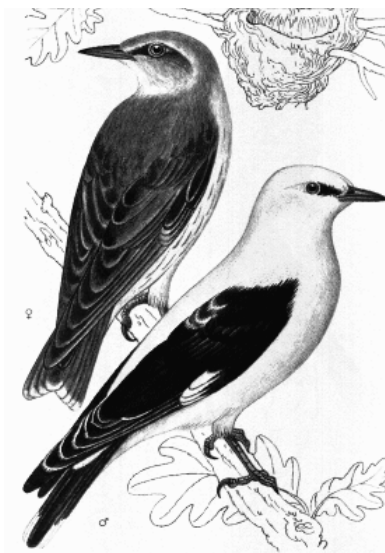




IVN

Vereniging voor natuur en milieueducatie



De Wielewaal

(volgnr. 18)

Afd. Leek/Nietap

Jaargang 10, april 2010

Losse nummers € 1,00

De Rabobank als sponsor. Dat is het idee.

Wij dragen graag bij aan de leefbaarheid van het platteland. Daarom zetten wij ons in als sponsor van verenigingen en evenementen.



De bank die het dichtst bij u staat.

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rabobank.nl/nwg



IVN – afdeling Leek / Nietap

Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die zich richt op een duurzame samenleving door het vergroten van de betrokkenheid van mensen bij natuur, milieu en landschap. Verspreid over Nederland heeft het IVN 174 afdelingen. Ongeveer 17.000 leden zetten zich actief in voor natuur, milieu, landschap en leefomgeving door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

Samenstelling bestuur:

Voorzitter:	Garnt Renkema	Lid:	Laus Paagman
Secretaris:	Herman de Meijer	Lid:	Vacant
Penningmeester:	Lyda van der Molen	Asp. lid:	Nynke Tacoma
Lid:	Herman de Heer		

Werkgroepen: Plantenwerkgroep i.o.
 Reptielen en amfibieënwerkgroep i.o.

Secretariaat: Dhr. H.P.R. de Meijer
 't Kaarnhuus 24, 9356EK Tolbert
 tel. : (0594) 51 77 94
 e-mail: ivnleek@home.nl

Sluitingsdatum kopij volgend blad 31 september 2010
 Kopij aanleveren als Word-document,
 Foto's aanleveren als JPEG-document (verschijnt half oktober 2010)

Redactie: Herman de Meijer, e-mail: ivnleek@home.nl of meysie@home.nl
 Nynke Tacoma

Contributie:

De leden van IVN-afd. Leek / Nietap betalen minimaal € 16,00,
gezinsleden minimaal € 3,00 en donateurs minimaal € 7,00 per jaar.

Ledenadministratie:

Nieuwe lidmaatschappen, verhuizingen, opzeggingen en overschrijvingen kunnen worden gemeld bij het afdelingssecretariaat. Opzeggingen en overschrijvingen vinden uitsluitend plaats per 1 januari van het navolgende jaar.

Omslag: Ontwerp door Willem Hovinga
Druk: Drukkerij “De Zijlen”

Website: <http://www.ivn.nl/leeknietap>

Inhoud:

<u>IVN- afdeling Leek / Nietap</u>	pg. 2
<u>Inhoud</u>	pg. 3
<u>Van de redactie</u>	pg. 4
<u>Van de voorzitter: LENTEBODEN!</u>	pg. 4
<u>Hoep hoep hoep hiero</u>	pg. 6
<u>Gezocht; geringde huismussen</u>	pg. 10
<u>Vouwplaat huismus</u>	pg. 11
<u>ACTIVITEITEN</u>	
<u>Vanaf half april t/m november 2010</u>	pg. 12
-Hasbrucher Urwalt, 25 april	pg. 12
-Weidevogels en “An de Niedijk”, 15 mei	pg. 12
-Natuurwandeling bij de Zijlen, 2 juni	pg. 13
-Prov. IVN-dag, Lauwersmeergebied, 26 juni	pg. 13
-Lianne’s grassen- en prairietuin, 3 juli	pg. 14
-Polderlandschap-fietstocht, 4 juli	pg. 14
-Libellenexcursie, 15 augustus	pg. 15
-Polderlandschap-fietstocht, 22 augustus	pg. 15
-Slootjesexcursie, 28 augustus	pg. 16
-Groene Maand september	pg. 16
-Vleermuizenavond, 4 september	pg. 16
-(Hofjes)excursie Groningen, 19 september	pg. 16
-Paddenstoelenexcursie, 16 oktober	pg. 16
-Nacht van de Nacht, 30 oktober.	pg. 17
1. <u>Op stap met de Nachtwachter,</u>	pg. 17
<u>een ontdekkingstocht door de donkere nacht</u>	
2. <u>Nachtelijke boottocht</u>	pg. 17
-Nationale Natuurwerkdag, 6 november	pg. 18
- Landelijke IVN-dag, 20 november	pg. 18
<u>Sahel doet trekvogels de das om</u>	pg. 19
<u>Werkgroep Reptielen en Amfibieën in oprichting</u>	pg. 23
<u>IVN Vogellezing</u>	pg. 24
<u>Een “zwamverhaal”</u>	pg. 26
<u>AGENDA samenvatting</u>	pg. 28

Van de redactie

We mogen deze Wielewaal nog net geen themanummer noemen, maar het vogelgehalte van deze editie is hoog, erg hoog.

Van de broedende wilde eend in de tuin van de voorzitter, gaan we via de exotische hop, vogelgeluiden in de Schutse en zoekend naar huismussen, helmaal naar de Sahel. Helaas zit een excursie met de afdeling naar dat voor onze trekvogels o zo belangrijke gebied er niet in, maar we hebben wel behoorlijk wat voor u in petto.

Zoals u gewend bent vindt u middenin deze Wielewaal een uitgebreid overzicht van al onze activiteiten voor het komend half jaar. We hopen dat u ervan geniet.

Helaas hebben we deze winter afscheid moeten nemen van Barend van Barneveld. Zowel voor het Groninger Landschap als voor onze IVN-afdeling was hij van veel betekenis. Hij was veelvuldig actief als gids en altijd bereid te helpen. Net op het moment waarop hijzelf had besloten dat het wel wat minder mocht worden en hij wat meer 'vrije' tijd wilde voor echtgenoot, kinderen en kleinkinderen werd hij ernstig ziek.

We zullen zijn wijsheid en kennis, zijn kalmte, zijn eerlijkheid missen.

We wensen Madeleine, de kinderen en kleinkinderen daarom ook heel veel sterkte bij het verwerken van dit grote verlies

Herman de Meijer

Boerencrocus



Van de voorzitter: LENTEBODEN!

Hebt u ook zo genoten van de ouderwetse winter? Weken lang konden we genieten van sneeuw en ijs. Het landschap ervaar je heel anders en je ziet vanaf het ijs plekken waar je anders niet komt. Uiteraard bent u als rechtgeaarde IVN-er de vogels niet vergeten. Bijvoederen doen we natuurlijk ook wel een beetje uit eigen belang, om de vogels beter te kunnen observeren. Na zo'n lange winter keken we reikhalzend uit naar het voorjaar. Een voorproefje mocht ik smaken, toen we begin maart op

familiebezoek waren in Zuid- Frankrijk. Enkele pruimenbomen stonden al in bloei en de amandelbomen en Mimosa's stonden op uitkomen. Het viel me op dat we zo weinig zangvogels zagen. Misschien mijden deze Frankrijk, want zoals bekend houden Fransen meer van vogels op hun bord dan in de lucht. Op de terugreis zagen we veel kieviten, die net als wij onderweg waren naar Nederland, waar ze ook niet altijd gastvrij worden ontvangen.

De mooiste lentebode was de terugkeer van een paartje wilde eenden in onze tuin. Elk jaar broedt er een paartje tussen de vaste planten direct naast de muur van ons huis. Dat ervaren ze blijkbaar als een veilige plek voor katten en andere rovers. We proberen de cyclus van nestelen en broeden zo goed mogelijk te volgen, maar het uitkomen van de eieren en het vertrek van moeder en kuikens is voor ons een goed bewaard geheim.

Ook stinzenplanten of op z'n Gronings borgbloumkes horen bij de eerste lenteboden. Deze planten komen voor op "oude plekken", zoals borg- en boerderijtuinen. Het zijn vaak bolplanten, die onder bomen en struiken groeien en in het voorjaar als de bomen nog kaal zijn hun kans grijpen. Op 27 maart was er door Het Groninger Landschap en IVN een wandeling georganiseerd rond het Iwema Steenhuis in Niebert. Het weer zat mee en we hebben verschillende soorten gezien, zoals winterakoniet, boerenkrokus, lenteklokje en bostulp en kievitsbloem, beide laatste nog niet in bloei, maar voor de kenner wel herkenbaar.

Dit jaar staan er weer diverse activiteiten op stapel, zoals excursies, lezingen, fiets- en wandeltochten. We willen ook meer activiteiten samendoen met andere organisaties, zoals het Groninger Landschap, Agrarisch Natuurbeheer Zuidelijk Westerkwartier en Dienstencentrum de Schutse. De stinzenplantenwandeling is een voorbeeld van die samenwerking. Door samen te werken bundel je de energie en komt de boodschap krachtiger over. Ook willen we als bestuur graag weten wat de wensen zijn van onze leden en of zij belangstelling hebben voor bepaalde taken in onze afdeling. Daarom gaan we binnenkort onze leden, die we minder goed kennen benaderen met een aantal vragen. We hopen daarmee de onderlinge band binnen onze afdeling te verstevigen en onze activiteiten nog beter op jullie wensen af te stemmen. Verder gaan we de komende tijd in gesprek met de historische vereniging Fredewalda in Tolbert. Het doel van dit gesprek is om onze belangstelling kenbaar te maken voor het medegebruik van de te restaureren boerderij Cazemier in Tolbert. Een vaste locatie om te vergaderen, lezingen te houden en als startpunt voor excursies zou op die bijzondere plek heel mooi zijn. Het moet natuurlijk wel financieel haalbaar zijn. We houden u op de hoogte.

Ik besluit met u allen een heel boeiend voorjaar en zomer te wensen en tot ziens op een van onze activiteiten.

Garmt Renkema

Hoep hoep hoep hiero!

door: Ana Buren
27 oktober 2009

‘Het is eigenlijk vrij dicht in de buurt van Natuurschoon/Nietap, waar de Krekelzanger zat, die kant moet je uit. Volgens mij het handigst via Hoogkerk, De Poffert, Oostwold, Midwolde, Nietap, Leek.’

Guido legt mij exact uit hoe ik op mijn fietsje de Hop kan vinden.

Maar ik ben toch niet gek zeg! Binnen 20 minuten ben je met de bus in Leek. Uitstappen bij de Leuringslaan.

Volgens het kaartje moet ik nu die kant op. Monter ga ik op pad. Na 5 minuten begin ik toch te twijfelen en haal het kaartje weer te voorschijn. Ik zou nu toch allang bij die hoofdweg moeten zijn. Had ik toch de andere kant op ontmoeten? Kaartje ondersteboven en weer terug, langs de bushalte rechtdoor. Vervelend dat het zo bewolkt is. Ik heb geen idee wat noord of zuid is.

Na enkele minuten zie ik een zijstraat die Leuringslaan heet. He, hoe kan dat?! Ik dacht dat ik al die tijd al op de Leuringslaan liep. Ik heb nu geen idee meer waar ik ben. Ik ben verdwaald in Leek! Een stukje verderop zie ik twee mannen op het dak van een huis staan. Ik schik mijn haar.

‘Wilt u zo vriendelijk zijn om mij te vertellen waar ik mij bevind?’ roep ik naar boven. Een van hen klautert naar beneden. Ik zeg hem waar ik heen wil en laat mijn

kaartje zien. Hij draait het onder-steboven. ‘U moet hier de brug over, dan naar rechts, helemaal tot aan hier en dan ziet u een fietspad naar de bloemenwijk.’ Ik bedank hem hartelijk en ga mopperend op pad. Idioot dat er geen bus gaat naar die wijk!



Bij de brug stopt er een auto naast mij en een vriendelijk gezicht verschijnt in de raamopening.

‘Bent u op zoek naar de Hop?’ vraagt een jongeman. Gerard heet ie. Ik word uitgenodigd om in te stappen. Daar ben ik heel blij mee, want het is nog een aardig eindje tippelen naar de bloemenwijk.



Deze buurt is spiksplinternieuw, met luxe villa's, deels nog in aanbouw. In de verte zien we de fotografen al staan. We rijden ernaartoe en zien dan ook verrast de vogel in het gras. Vol bewondering bekijken we hem. Wat een gek beestje! Daar moet De Schepper toch wel een jolige bui voor hebben gehad toen hij de Hop schiepte. Een oranje-beige vogeltje met een kuif en een zwart-wit gestreept vleugelpatroon als van een Bonte Specht en met een lange gebogen snavel waarmee hij onophoudelijk in het gazon prikt.

De Upupa epops uit de familie Upupidae. Hij roept hoep hoep hoep. Dan vráág je er toch om. Het klinkt als een carnavalshit. Hij hoort helemaal niet in ons land thuis. Te laat op de rem gestaan en uit de lucht gevallen in Leek. Daar ben je dan mooi klaar mee als vogel, maar ook als bewoner. Hordes fotografen voor je nieuwe panoramaramen en je bent er nog niet eens aan toegekomen om vitrage uit te zoeken.

Gerard en ik stappen uit en we posteren ons achter een auto van een andere fotograaf. Deze heet Marcel en zit hier al vanaf vanmorgen vroeg, zich in leven houdend met pringles. Zijn leven lang heeft hij al eens een Hop willen zien. Is op pad geweest in Turkije, Griekenland en Italië zonder een Hop gezien te hebben. Alle jaren dat er ergens in Nederland een Hop werd waargenomen direct in de auto gesprongen: noppes. Dus vanmorgen dacht ie: ik blijf hier net zo lang staan tot ie tevoorschijn komt. En jawel: tegen de middag kwam ie het gazon opgewandeld. Marcel kan zijn geluk niet op en trakteert ons ruimhartig op pringles.

De Hop scharrelt wat over het gazon. Net te ver weg voor mijn 300 mm met 1.4 converter. Wat een overdreven naam eigenlijk: "Hop". Hij hopt niet, maar schuifelt een beetje heen en weer.

We babbelen wat en het is erg gezellig. De sterke fotografenverhalen doen mij denken aan visserslatijn.

Marcel: ‘Dus ik lag languit op de grond, mijn camera gericht op de Sneeuwgorzen, komt er een Sneeuwgorz steeds dichterbij en hij wandelt tenslotte zó de kap van mijn lens binnen! Zegt een andere fotograaf chagrijnig en verwijtend: “Je ligt in de foerageerlijn van het beest!”.

Ja, fotografen zijn vaak niet erg aardig voor elkaar. Ze gunnen elkaar soms het licht in de ogen niet.

Marcel en Gerard zijn overgegaan in het Fries. Gerard informeert nog even attent of ik dat wel kan verstaan, maar het hoeft niet. Ik kijk verlangend naar de Hop die nog steeds te ver weg in het gazon prikt en ik sla er een boekje op na. Wist u dat de Hop eigenlijk een viespeuk is? Hij wordt ook wel stink-, drek- of stronthaan, schijtkop of slijkhaan genoemd. Omdat ie een uur in de wind stinkt omdat hij zijn eigen nest onderschijnt en de voedselresten niet verwijderd.



Er sluit zich nog een fotograaf bij ons gezelschap aan. Meint. Hij komt uit Groningen. Camera's worden minzaam vergeleken. Ons groepje heeft een laag toetergehalte. Marcel heeft de grootste. Trouwens, met zijn zwartwit gestreepte capuchon lijkt hij zelf ook wel een beetje op een Hop.

Het is maar goed dat de bewoners van het huis niet thuis zijn, want dat lijkt mij toch niet prettig, de hele dag zoveel lenzen op jouw huis gericht. De Hop schuifelt inmiddels onverstoorbaar voort op het gazon. Af en toe kijkt hij op. Er valt niet zoveel meer aan te zien. De een na de andere auto vertrekt. Wij met zijn vieren zijn de laatsten.

Dan zien we opeens dat twee fotografen zich toch niet hebben kunnen beheersen. Ze zijn via de andere kant de tuin binnengegaan op zoek naar het ultieme plaatje.

De Hop verstart en rekt zijn nek. Nu vliegt hij weg, denken wij. Minutenlang blijft hij in die houding staan op het terras. Dan spreidt hij geïrriteerd zijn kuif en strekt de vleugels. Prachtig om te zien. We houden de adem in. Zal hij of zal hij niet? Enkele ogenblikken later strijkt hij kuif en vleugels weer glad en schuifelt weg van de indringers en buiten ons gezichtsveld.

Even later vinden we hem toch nog weer terug. Iets dichterbij dan we hem de rest van de middag hebben geobserveerd, maar nog steeds te ver voor mijn 300 mm met 1.4 converter.

Meint is zo vriendelijk om mij een lift terug naar Groningen te geven. In de auto bekijk ik de foto's op mijn display.

Zucht. Niet scherp. Te ver weg. Allemaal bewijsplaatjes!

'Je stelt wel hoge eisen aan jouw foto's.' merkt Meint op.

Ja, maar dat moet ook. Het liefst zou ik een enorme toeter willen hebben en een auto met een aardige chauffeur die indien nodig al mijn spullen draagt. Maar dan moet ik eerst de Lotto winnen. En die kans is erg klein, want ik speel niet mee in de Lotto of in enig ander geluksspel. Maar dat hoeft ook niet, want het geluk ligt op straat. Ik heb vandaag deze heel bijzondere vogel mogen zien. Een fantastische ervaring die me lang bij zal blijven!

Een dag later blijkt de vogel gevlogen te zijn. Wat zou hem bewogen hebben om te vertrekken? Eenzaamheid? Die batterij fotografen die hem steeds hinderlijk bleef volgen? De buurtbewoners van Lisdodde en Dotterbloem die genoeg hadden van ons onbeschaamde gegluur? Als ik daar woonde zou ik hem op den duur vast wel even een aanmoedigend kontje gegeven hebben. Hoppakee, terug naar huis jij!



N.B.: Ana van Buren houdt vrijwel dagelijks bij wat er op zich zoal in het Noorderplantsoen in Groningen afspeelt. Ze heeft haar eigen Noorderplantsoenwepsait; zeer de moeite waard: <http://www.anaburen.nl>

Gezocht: geringde huismussen

In het voorjaar van 2007 is begonnen met ringonderzoek aan de huismus in Leek en Lettelbert. Het onderzoek is opgestart om meer inzicht te krijgen in het leven van de huismus. De landelijke trend laat al jaren een achteruitgang zien. De reden van deze achteruitgang is niet geheel duidelijk, het zou te maken kunnen hebben met voedsel, nestgelegenheid, broedsucces, overleving of een combinatie van deze factoren. Gehoopt wordt dat dit onderzoek een bijdrage kan leveren bij het vinden van de oorzaken van de achteruitgang.

De mussen worden gevangen en voorzien van een metalen ring van het Vogeltrekstation met daarop een uniek nummer en drie losse kleurringen. De vogels krijgen altijd aan één poot twee kleurringen en aan de andere poot een kleurring en een metalen ring. Mocht u een mus met kleurringen tegenkomen dan is het belangrijk de positie van de drie kleurringen en de metalen ring goed te omschrijven. Het is van belang om duidelijk onderscheid te maken tussen de linker- en rechterpoot van de mus. Vaak wordt een mus van voren bekeken en worden links en rechts makkelijk door elkaar gehaald. Er zijn verschillende kleuren ringen gebruikt

- wit
- zwart
- geel
- roze
- rood of
oranje
- groen of
licht groen
- blauw of
licht blauw

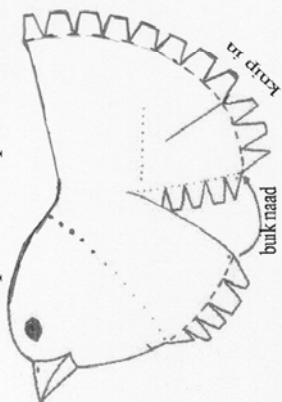
Mocht u een gekleurde mus waarnemen dan ben ik erg geïnteresseerd in de waarneming en mijn vraag is dan ook of u hem aan mij door wilt geven. Dit kunt

u bij voorkeur doen per e-mail (reneoosterhuis@hetnet.nl) maar het kan ook per telefoon (0594510102) of per post (Nijenoertweg 131, 9351HR Leek).

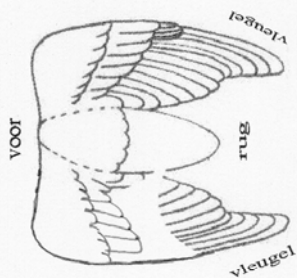
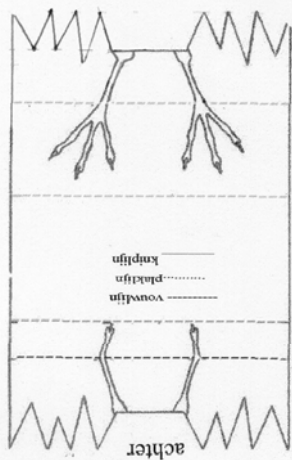
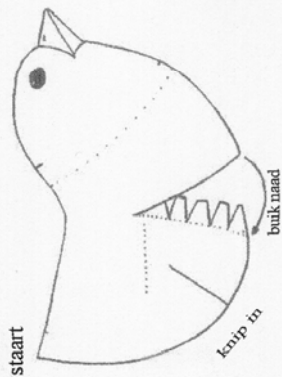


Vouwplaat huismus (kopiëren en knippen en plakken maar)

knip en vouw plaat huismus



boven



Wat heb je nodig?
Stevig papier
Schaar, Lijm,
Wattenbolletje

ACTIVITEITEN

Vanaf half april t/m november 2010

Hasbrucher Urwalt, 25 april *(alleen voor leden en gezinsgenoten)*

Op zondag 25 april gaan we met de afdeling naar het Hasbrucher Urwalt in Noord Duitsland. Dit 'oerwoud' ligt op zo'n 160 km. van Leek, tussen Oldenburg en Bremen. Het is de bedoeling om rond 11.00 uur vanuit Leek te vertrekken en rond 18.00 weer terug te zijn. Natuurlijk gaan we carpoolen.

Deze activiteit is een gezinsactiviteit, dus ook partners en/of kinderen die geen lid zijn van het IVN mogen mee. Voor een sfeerimpressie kunt u op onze site al even onder het kopje beleving, subkopje verslagen kijken. U vindt daar een verslag van een bezoek vijf jaar geleden met veel foto's

In verband met de planning van een en ander is opgave noodzakelijk. Als u mee gaat met deze activiteit, geef u dan op bij de secretaris. Dit geldt tot uiterlijk 16 april.

- Zondag 25 april, 11.00-18.00 uur Kosten: carpoolkosten delen.
- Vertrek rond 11.00 uur. **Opgave noodzakelijk**

Op de fiets op zoek naar weidevogels, met tussendoor een bezoek aan biologische boerderij "An de Niedijk", 15 mei.

Al een aantal jaren fietsten we op of rond Hemelvaartsdag om het Leekstermeer, op zoek naar weidevogels. Dit jaar zoeken we eens een ander gebied op. Opnieuw gaan we al fietsend met elkaar de weidevogels nader bekijken en beluisteren, op zoek naar buitende en juichende kieviten, op een paal roepende grutto's, tjuu-duu waarschuwend tureluurs en onophoudelijk tierelierende veldleeuwvinken. Wie weet zien we ook hazen, reën en ooivaars.

We fietsen vanuit Leek naar de Drie Polders. Wellicht brengen we ook een bezoek aan de Zuiderpolder ten noorden van Enumatil. Deze polder is een eldorado voor weidevogels en onze gids is hier zeer goed bekend in verband met weidevogeltellingen.

Tussen 15.00 en 16.00 uur onderbreken we de fietstocht voor een bezoek met koffie aan biologische boerderij "An de Niedijk". Hier kunt u te weten komen hoe een biologisch bedrijf actief rekening houdt met weidevogels.

Denk aan uw verrekijker!

- Zaterdag 15 mei, 13.30 – ca. 16.30 uur
- Start vanaf de parkeerplaats bij het Nienoord InformatieCentrum in Leek.



Grutto

Natuurwandeling bij de Zijlen, 2 juni

Met enige regelmaat wordt er een avondwandeling georganiseerd op het terrein van zorginstelling 'De Zijlen'. De vorige keer hadden bewoners van deze zorginstelling een actieve rol in het gidswerk. Niet alleen de cliënten zelf, maar ook de deelnemers waren zeer enthousiast. Wellicht zijn er ook nu cliënten bij de wandeling aanwezig. De aandacht gaat voornamelijk uit naar de bloeiende flora op dit terrein. De orchideeën en de grote ratelaar staan, mits het voorjaar niet te koud was, in deze periode in volle bloei.

- Woensdag 2 juni, 19.00-21.00 uur

- Locatie/vertrekpunt: loc. Sintmaheerdt van zorginstelling 'de Zijlen', Spant 1 te Tolbert

Provinciale IVN dag in Lauwersmeergebied, 26 juni

Op zaterdag 26 juni wordt er weer een provinciale IVN-dag georganiseerd en wel in het mooie Lauwersmeergebied.

De organisatie is in handen van IVN-afdeling Groningen-Haren. Het belooft een zeer afwisselende en boeiende dag te worden. Locatie voor het ochtendprogramma is restaurant Suyderoogh. Een prachtig uitgangspunt voor de excursies die in de middag zullen plaatsvinden. Juni is een ideale maand voor excursies, met veel vogels en planten. Onder andere bloeiende orchideeën.

Vanaf 10.00 uur is er inloop met koffie en thee. Om 10.30 uur begint het ochtendprogramma. Gert Jan Huiskes, voorzitter van de afdeling Groningen/Haren, zal iedereen welkom heten en in het kort iets vertellen over de zaken waarmee de afdeling zich bezighoudt. Hoofdonderwerp is de natuur in het nationaal Park Lauwersmeer. Jörgen de Bruin, IVN'er en coördinator Voorlichting & Educatie van de Nationale Parken Lauwersmeer en De Alde Feanen zal een presentatie houden over het Lauwersmeergebied: ontwikkelingen, beleid, beheer, flora en fauna enz.

Tussen de middag is er een boekenmarkt, verzorgd door Claudia Vrieling van de afdeling Groningen/Haren. Alle afdelingen kunnen hun producten laten zien. Dus als je interessant materiaal hebt (folders, cursusboeken e.d.), neem ze mee en leg ze op tafel.

Na de lunch gaan we naar buiten. Er zijn excursies over vier thema's: vogels, planten, landschapsbeheer algemeen (integraal flora en fauna) en jeugdactiviteiten. De excursies worden begeleid door gidsen van IVN Groningen/Haren en van Staatsbosbeheer. Jörgen de Bruin is gids voor de excursie over Landschapsbeheer. Sommige excursies gaan per fiets, dus wie één of meer fietsen kan meenemen wordt van harte uitgenodigd om dat te doen. We besluiten de dag om ca. 16.30 uur met een hapje en een drankje.

Alle leden van het district Groningen krijgen persoonlijk een uitnodiging met nadere bijzonderheden, o.a. over de kosten van de dag, routebeschrijving en opgave.

- Zaterdag 26 juni, 10.00 – 16.30 uur

- Lauwersoog, restaurant Suyderoogh

Bezoek aan Lianne's grassen- en prairietuin in de Wilp, 3 juli

Op zaterdag 3 juli brengen we een bezoek aan de tuinen van Lianne Pot in de Wilp.

Gras om over te lopen kent iedereen en ligt bijna in iedere tuin. Maar (sier)gras om een mooi natuurlijk ontwerp mee te maken, om een spel met het licht te spelen of gras om de wind er doorheen te doen waaien: dát gras is ánder gras!. Dat brengt dynamiek, licht, ritme en kleur in de tuin.

Lianne experimenteert volop met het nieuwe begrip: 'Prairietuin'. Een onderhoudsarm beplantingssysteem waarbij een natuurlijk evenwicht ontstaat tussen planten. Een combinatie van siergrassen of prairiegrassen en vaste planten die het hele jaar door aantrekkelijk is. Volgens Lianne dé belofte voor de toekomst. Duurzaam, ecologisch, onderhoudsvriendelijk en fleurig. En, wat dacht u van alle insecten en vlinders die op deze beplanting afkomen!

Houdt u van tuinieren, maar mag het best een beetje natuurlijk lijken, laat u dan inspireren. Lianne leidt ons zelf rond.

Wilt u vooraf al wat informatie, kijk dan eens op haar site www.siergras.nl.

- 3 juli 2010 15:30 - 17:30 uur

- Collectief vertrek om 15.00 uur vanaf parkeerplaats bij InformatieCentrum Nienoord.

We gaan zoveel mogelijk carpoolend

Polderlandschap-fietstocht, 4 juli

(i.s.m. Groninger Landschap)

IVN-Leek/Nietap én Groninger Landschap nemen u mee op een fietstocht ten noorden van de A7.

Onder de werktitel "PASOP, ten noorden van de A7", met als ondertitel "Tussen Vredewold en Langewold" organiseerde IVN-Leek/Nietap in 2007 een landschap-symposium.

Als IVN-afdeling Leek/Nietap hebben wij de aandacht gevestigd op een wat 'vergeten' gebied ten noorden van de A7. (Globale begrenzing: de weg van Sebaldeburen via Boerakker naar de A7, dan langs de A7 via Oostwold naar De Poffert, van daar via het Hoendiep langs Enumatil naar Zuidhorn en met als noordgrens de weg Zuidhorn-Niekerk-Oldekerk-Sebaldeburen.)

Het gebied omvat de volgende polders: De Dijken, De Jammer, Tolberter Petten, De Drie Polders, Polder Vredewold en de Fanerpolder. Een veelzijdig gebied, maar in de ogen van de toerist of argeloze passant helaas niet meer dan een kaal, wat saai ogend, weidelandschap met her en der wat kleine lint- en kruisvormige nederzettingen.

Landschap is niet alleen ruimte waarin mensen wonen, werken, reizen en recreëren. Het is ook het domein waar we herinneringen en emoties aan verbinden, waarin we onze mythen en verhalen projecteren. Landschap is daarmee een ruimte van beleving. En hoe kan je landschap beter begrijpen, kennen, beschermen en dus beleven dan door kennis over het landschap op te bouwen. Om dit te bereiken waren een zestal sprekers uitgenodigd om vanuit verschillende invalshoeken het gebied te beschrijven.

Een samenvatting van de bijdragen van deze zes genodigden vindt u op onze site
Uit hun woorden bleek hoeveel kenmerken nog in het landschap aanwezig en aanwijsbaar zijn. Maar ook hoe kwetsbaar sommige onderdelen, hoe waardevol en beschermenswaardig.

Om 13.00 uur start een begeleide tocht met gids(en). U kunt deze fietstocht tussen 13.00 en 14.00 uur ook zelfstandig starten m.b.v. een routebeschrijving

De lengte van de tocht is 21 of 46 km. Tot 17.00 uur zijn medewerkers van Groninger Landschap aanwezig bij de Coendersborch om u weer op te vangen.

- Zondag 4 juli, 13:00 - 17:00 uur

- Vertrekpunt: Coendersborch in Nuis

Libellenexcursie, 15 augustus

Zondag 15 augustus wordt er een excursie rondom libellen georganiseerd.

De exacte plek is nog niet bekend. De Oude Riet, 't Kret, misschien ook wel de Drie Polders. Houdt voor nadere informatie onze website en aankondigingen in de regionale pers in de gaten.

- Zondag 15 augustus

Polderlandschap-fietstocht, 22 augustus

Op zondag 22 augustus gaat de begeleide fietstocht van 4 juli nog eens in de herhaling. Het is zomervakantie, dus we gokken ook op deelname van toeristen. Deze

keer ligt de organisatie alleen bij het IVN.

Het vertrekpunt is nu niet de Coendersborch, maar de ijsbaan in Tolbert.

- Zondag 22 augustus, 13.30 – 17.30 uur.

-Vertrek vanaf ijsbaan Tolbert



Slootjesexcursie voor de jeugd, 28 augustus

Op zaterdag 28 augustus organiseert IVN-Leek/Nietap zijn jaarlijkse slootjesexcursie. Deze excursie is vooral voor de jeugd, maar ouders zijn natuurlijk ook van harte welkom.

We gaan op pad met schepnetjes en zoekkaarten en onderzoeken (bijna) alles wat we in de sloot tegenkomen. Vergeet je laarzen niet, ze zijn nodig! De start is om 10.00 uur.

De excursie duurt ongeveer twee uur.

- Zaterdag 28 augustus, 10.00-12.00 uur
- Vertrekpunt vanaf de parkeerplaats voor het Nienoord InformatieCentrum.

Groene Maand September (thema: Biodiversiteit en jeugd)

De hele maand september vinden in het gehele land activiteiten plaats onder de noemer van de Groene maand. Dit jaar staat daarbij het 50-jarig jubileum van het IVN centraal met de thema's 'Jeugd' en 'Biodiversiteit'.

De centrale vraag tijdens de Groene Maand luidt: 'Hoeveel natuur heeft de jeugd nodig?' Over dit vraagstuk zal ter afsluiting van de Groene Maand ook een landelijk symposium plaats vinden.

Of IVN-Leek/Nietap activiteiten ontplooid in het kader van de Groene Maand is nu nog niet bekend.

Zie voor alle activiteiten in den lande de speciale Groene maand website.

Vleermuizenavond (o.v), 4 september

Het is alweer een aantal jaren geleden dat we iets deden rondom vleermuizen. Daarom (nog onder voorbehoud) dit jaar weer een vleermuizenexcursie waarbij een deskundige van de Vleermuizenwerkgroep Groningen ons zal begeleiden. De plaats is nog niet precies bekend; Nienoord, Coendersborch of Sintmaheerdt. In ieder geval gaat de zon deze avond om 20.21 uur onder, dus vanaf ongeveer 20.00 uur kunnen we vleermuizen verwachten.

- Zaterdag 4 september, 19.30 – 21.30 uur
- Plaats, nog onbekend

(Hofjes)excursie in Groningen, 19 september

- Zondag 19 september, tijd nog onbekend
- Plaats van samenkomst nog onbekend

Paddenstoelenexcursie Nienoord, 16 oktober

- Zaterdag 16 oktober, tijd nog onbekend
- Plaats, Parkeerplaats informatiecentrum Nienoord

Nacht van de Nacht 2010, 30 oktober

IVN-Leek/Nietap organiseert in de 'Nacht van de Nacht' een tweetal activiteiten. Op zaterdag 30 oktober, de nacht waarin de tijd weer een uur wordt terug gezet, vindt dit jaar voor de 6e maal de 'Nacht van de Nacht' plaats. Initiatiefnemer en trekker hiervan zijn de Provinciale Milieufederaties (www.mfgroningen.nl), waarbij allerlei partnerorganisaties activiteiten ondernemen die iets met donker, nachtdieren, lichtvervuiling, etc. te maken hebben. Voor meer informatie over de Nacht van de Nacht, zie: www.laathetdonkerdonker.nl

De twee activiteiten die onze afdeling deze avond voor u in petto heeft zijn de volgende:

1. Op stap met de Nachtwachter, **een ontdekkingsocht door de donkere nacht**

In een dergelijke excursie staan de principes van 'Earth Education' centraal. In deze werkvorm is het 'in contact komen' met de natuur de eerste stap naar natuur- en milieubewustzijn en uiteindelijk natuur- en milieubewust handelen. Wij zullen volwassenen en kinderen vanaf ca. 7 jaar, meenemen op een wandeling met de "Nachtwachter". Deze in donkere toga met capuchon gewikkelde figuur neemt als enige

lichtbron een stormlantaarn mee. De deelnemers wordt verzocht geen verdere verlichting mee te nemen en tijdens de tocht zal grotendeels op fluisterton worden geconverseerd.

Er kunnen maximaal 25 deelnemers met deze excursie mee.

Na opgave zal de nachtwachter schriftelijk contact met u opnemen om u van de voor deze excursie noodzakelijke informatie te voorzien.

2. Nachtelijke boottocht

Met behulp van een aantal fluisterboten wordt een vaartocht langs de boorden van het Leekstermeer georganiseerd. Zowel de lichtinvloed van de stad als het duister richting het Drentse achterland is hier goed te beleven. Onder deskundige begeleiding, met zo min mogelijk lawaai en minimale verlichting zal dit een spectaculaire tocht zijn. U bent vanaf 18.45 uur welkom bij recreatiebedrijf Cnossen, Meerweg 13 in Nietap. De boottocht start om 19.00 uur en duurt tot ca. 21.00 uur. Er is deskundige begeleiding aanwezig. Ter afsluiting ontvangt u rond 21.00 uur nog een kop koffie, thee of fris.

Het aantal deelnemers aan deze boottocht, volwassenen én kinderen, is maximaal 22, daarom is opgave vooraf noodzakelijk.

Voor beide activiteiten kunt u zich opgeven via de e-mail: ivnleek@home.nl, of schriftelijk: 't Kaarnhuus 24, 9356 EK Tolbert.

Dit moet dan wel uiterlijk 30 oktober voor 12.00 uur.

Nationale Natuurwerkdag, 6 november 2010

Ook dit jaar is er een koppeling tussen MADD (Make a Difference Day) en Natuurwerkdag. De groene activiteiten/aanmeldingen van MADD worden ook doorverwezen naar de provinciale coördinatoren van Natuurwerkdag. Met heel veel vrijwilligers kan er deze dag op zeer uiteenlopende werklocaties in het gehele land actief geklust worden in de natuur. Het aantal locaties dat zich heeft gemeld voor het laten uitvoeren van werkzaamheden staat op www.natuurwerkdag.nl. U kunt hier per provincie zien welke werklocaties er zijn en wie op de locatie de gastheer c.q. de (mede)organisator is. De IVN-afdeling Leek/Nietap is voornemens om samen met de Agrarische Natuur Vereniging 'Boer & Natuur' een werklocatie te zoeken. Wellicht wordt dit natuurcamping 'De Hondenhoek' in Lettelbert. Hou voor actuele informatie hierover onze website in de gaten.

-Zaterdag 6 november door heel Nederland. 9:00 - 16:00 uur.

Landelijke IVN-dag, 20 november

In 2007 en 2008 organiseerde IVN-Nederland een landelijke IVN-dag.

Op zaterdag 20 november is er weer een die dit jaar mede in het teken van de 50^e verjaardag van IVN-Nederland zal staan.

Houdt voor verdere informatie de website en 'Mens en natuur' in de gaten.

- Zaterdag 20 november
- Plaats, nog onbekend

- N.B.1: Tenzij anders vermeldt geldt voor alle IVN-activiteiten dat deze voor IVN-leden, donateurs en adverteerders gratis zijn. Ook voor niet leden hanteren wij dit jaar als proef geen toegangstarief. Wél wordt een bijdrage in de giftenbus gewaardeerd.
- N.B.2: Bij onze activiteiten zijn honden, ook aangelijnd, i.v.m. eventuele verstoring van vogels en wild niet welkom.
- N.B.3: Omstandigheden kunnen invloed hebben op het al dan niet doorgaan of verplaatsen van een activiteit.
Houdt daarom ook de regionale pers, of onze IVN-site, in de gaten.

Overwinteren:

Nederlandse vogelaars brengen ontwikkeling van populaties in kaart

Sahel doet trekvogels de das om

Honderden miljoenen Europese vogels overwinteren in de Sahel. Door de klimaatverandering, droogte, bevolkingsdruk, ontbossing en lokale culturen nemen ze sterk in aantal af. Blijkt uit een omvangrijk boekwerk.

Door Caspar Janssen

Overgenomen uit:

Volkskrant, zaterdag 3 oktober 2009

Het begon in 2002. Leo Zwarts was met andere onderzoekers in Mali, op een 'niet erg interessante' conferentie. Een vertegenwoordiger van het Ministerie van LNV zei: 'Weet je waar echt behoefte aan bestaat? Aan een overzicht van alle vogels die naar Afrika trekken. En hoe het daarmee gaat'.

Zwarts, sinds de jaren tachtig een fervent Afrika-ganger: 'Dat project is dus een beetje uit de hand gelopen.' Zo zou je het kunnen zien. Zwarts en drie andere vogelkenners - Rob Bijlsma, Jan van der Kam en Eddy Wymenga - reisden in de jaren daarna nog vele malen naar West-Afrika, naar de wetlands in de Sahel, waar ze 'onze broedvogels' terugvonden, telden en bestudeerden in hun overwinteringshabitat. Nu, zeven jaar later, is er dan het boek: *Living on the edge*. Het resultaat van - vooral - 'veel liefdewerk'. Meer dan vijfhonderd pagina's dik type standaardwerk, rijk geïllustreerd, propvol data.

Dat het boek er is, lijkt niet meer dan logisch. Een kwart van de vijfhonderd Europese vogelsoorten overwintert ieder jaar ten zuiden van de Sahara, vooral in de ongeveer duizend kilometer brede savannestreek van de Sahel. Het zijn onvoorstelbare aantallen: tussen de 1.300 en 2.600 miljoen paar.

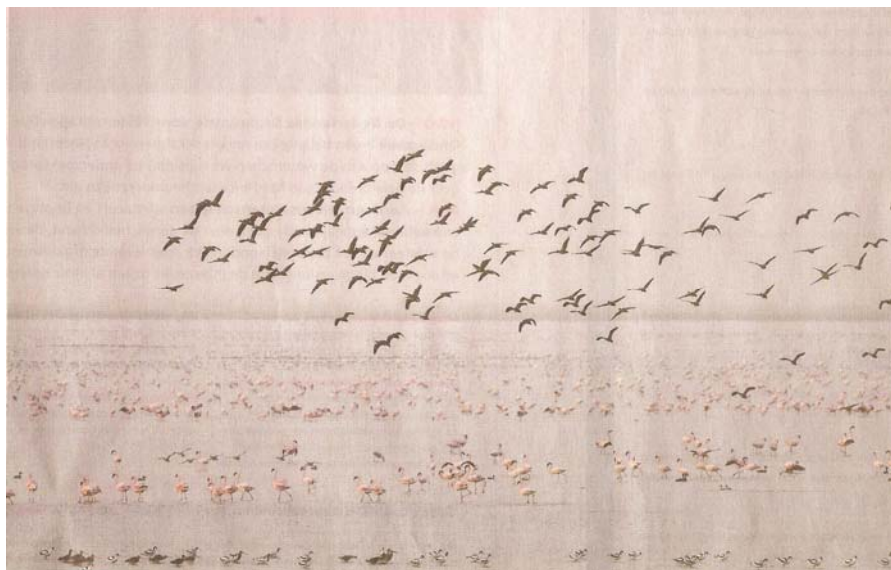
De meeste van die vogels brengen meer tijd in Afrika door dan in West-Europa, waar ze broeden. De verklaring voor de stelselmatige achteruitgang van hun aantallen gedurende de laatste decennia zou dus voor een goed deel in Afrika kunnen liggen.

En dat blijkt te kloppen. In het boek beschrijven de onderzoekers de samenhang tussen terugkerende aantallen trekvogels en droogte, bevolkingsdruk, ingrepen in het

watersysteem, klimaatverandering, ontbossing en lokale cultuur in de Sahel-landen. Per vogelsoort - tientallen krijgen een eigen hoofdstuk - worden de oorzaken beschreven van hun populatieontwikkeling, voorzover die oorzaken in Afrika liggen. Om preciezer te zijn: van de 127 Europese vogelsoorten die de Sahara oversteken, nemen er 16 in aantal toe (13 procent), blijven er 36 gelijk (28 procent) en nemen er 75 af (59 procent).

De stelselmatige achteruitgang begon in 1968. In 1969 verbaasden vogelkenners in Europa zich erover dat ze zo weinig grasmussen zagen. Zij vermoedden dat er weinig vogels waren teruggekomen uit de Afrikaanse overwinteringsgebieden. Dat verband was voorheen zelden gelegd.

Pas later bleek dat Afrika leed onder grote droogte. Die Grote Droogte, zoals ze in West-Afrika werd genoemd, zou 25 jaar duren. Pas sinds 1992 nam de regenval weer toe en werd de Sahel weer wat groener. Maar de vloedvlaktes in de Sahel bleven afnemen door menselijk ingrijpen (irrigatiewerken, bedijking, regulering van de rivierafvoer).



Flamingo's, boomeenden, grutto's en kluten in de Senegal Delta

Regenval

Zwarts en collega's beschrijven het directe verband tussen regenval en de populatieomvang van moerasvogels. Bij de oeverzwaluw, waarvan de aantallen in Nederland al lange tijd worden bijgehouden, loopt de populatieontwikkeling bijvoorbeeld volledig parallel met de regenval in de Sahel.

Zo kon het gebeuren dat er in 1986 minder dan vijfduizend broedparen in Nederland waren, en dat hun aantal in 2001 was gestegen tot boven de dertigduizend.

Andere Sahel-gangers hebben te lijden onder ontbossing. Zoals de gekraagde roodstaart, vermoedt Leo Swarts. 'De gekraagde roodstaart wordt al sinds 1911 geteld. Hij was een heel algemene soort, maar in Europa is de populatie tussen 1940 en 2000 met 95 procent afgenomen. De oorzaak kan haast niet hier liggen, want de gekraagde roodstaart is een generalist die alle insecten eet. De afname was sterker in droge Sahel-jaren, zagen we.

En er is een langetermijnverandering gaande. Dan kom je bij ontbossing in de Sahel uit. De gekraagde roodstaart heeft een groot deel van zijn winterareaal verloren in de 20ste eeuw.' Dat doet het ergste vrezen voor andere soorten die in de Sahel-bossen voorkomen. Swarts en zijn collega's stuiten op nog veel meer omstandigheden die de vogelpopulaties beïnvloeden. 'In de binnendelta van de Niger wonen een miljoen mensen. Vanuit de lucht lijkt het natuur, maar alle grond wordt bewerkt.'

Vanwege de sterk toegenomen begrazing door koeien en geiten is het aantal bessen en zaden afgenomen, wat slecht uitpakt voor soorten als de grasmus en de zomertortel. Maar de gele kwikstaart en de koereiger, die de kuddes volgen, profiteren juist van de toename van de veestapel.



Zomertaling gevangen in een net in de Niger Delta

Nog een onvermoede omstandigheid. In landen als Mali worden op grote schaal vogels gevangen en opgegeten. In droge jaren is het gemakkelijk om zomertalingen te vangen, soms worden er dan wel zeventigduizend verhandeld. Ook pijlstaarten en kemphanen zijn erg populair.

Zwarts: 'Ga maar eens vertellen dat ze dat niet moeten doen. Er zijn wel stedelingen, behorend tot de elite, die zeggen: 'Geweldig dat die zomertalingen vijftienduizend kilometer hebben gevlogen, helemaal vanuit Siberië, om hier aan te sterken'. En ook de boer vindt het een mooi verhaal. Maar toch eten ze de vogel op.'



Oeverzwaluw die bij het oversteken van de Sahara is gesneuveld

Toch is het niet alleen maar kommer en kwel in Afrika. Zwarts: 'Er zijn echte reservaten gekomen. En er wordt gewerkt aan een zogenaemde groene muur van 5.500 kilometer lang, om de Sahel levend te houden.'

Zwarts verbaast zich erover dat er in het Europese natuurbeleid geen rekening wordt gehouden met 'externe factoren' zoals in de Sahel. 'Je kunt natuurbeschermers geld geven als ze vijf bruine kiekendieven in een gebied kunnen krijgen door hun beheer, maar als het twintig jaar lang droog is in de Sahel, zul je hier weinig kiekendieven

zien.' Aan de andere kant: de invloed van de Sahel moet ook geen excuus zijn om hier maar

niets te doen, waarschuwt Zwarts. 'Het is van groot belang om de soorten ook in onze gebieden te beschermen.' Bovendien: de oorzaak van de achteruitgang van sommige soorten ligt nadrukkelijk hier. Zoals bij de grutto. 'Die krijgt hier geen jongen meer omdat alles wordt weggemaaid.'

Saillant: sommige hier broedende Afrika-gangers nemen wel in aantal toe. De oorzaak daarvan ligt niet in de Sahel. De druk van de jacht in Zuid-Europa (op ooievaar en visarend) is verminderd, en vergiftiging door pesticiden (van bruine en grauwe kiekendief, visarend, kleine zilverreiger) is sterk afgenomen. De ooievaar, de bruine kiekendief en de kleine zilverreiger overwinteren in toenemende mate in Europa. Zij profiteren van de warmer wordende winters.

Belangrijke conclusie in het boek: 'een flexibele trekstrategie heeft zijn voordelen.'

Leo Zwarts e.a.: Living on the edge

KNNV Publishing; 564 pg.

€ 64,95

ISBN 978 90 50112802

Werkgroep Reptielen en Amfibieën in oprichting

Voorjaar 2009 hebben Barend van Barneveld en ik (Kor Boer) in Roden een korte cursus Reptielen en Amfibieën gevolgd. Dit onder leiding van de Roder boswachter Aaldrik Pot.

Er is toen het voorstel gedaan om binnen het gebied van de IVN-afdeling Leek/Nietap te komen tot een inventarisatie.

Helaas is Barend van Barneveld ons ontvallen.

Tijdens de laatste jaarvergadering is gevraagd wie eventueel belangstelling heeft voor zo'n werkgroep.

Reina Ferwerda heeft zich inmiddels aangemeld. We willen er heel graag nog wat mensen bij.

Voor nadere informatie kan men contact opnemen met:

Kor Boer,

Lindensteinlaan 10, 9351 KE Leek

Tel.: 0594-514370 of 06-31500176

IVN Vogellegezing

op 31 maart door Minte Mulder van IVN Roden.

De lezing is in samenwerking met De Schutse in Leek. Er zijn 22 mensen die vervolgens 16 geluiden te horen krijgen en via de beamer en scherm ook te zien krijgen. Aan het eind van de avond wordt de theorie getoetst via een quiz.

Minte beschrijft de vogels boeiend waaruit blijkt dat hij jarenlang ervaring heeft.

Hij begint te vertellen over de merel in zijn tuin die beschermd wordt door zijn grootste vijand de kat. Minte heeft 5 katten in de tuin die niet bij het nest van de merel kunnen maar er wel voor zorgen dat andere belagers uit de buurt blijven.

De roodhalsgans die niet eerder aankomt totdat het vrouwtje slechtvalk op het nest zit want die kan in tegenstelling tot het mannetje de gans doden.

We horen het geluid van het roodborstje, een slechte zanger maar een heerser in de tuin. Het mannetje accepteert geen soortgenoot in zijn territorium en vecht soms tot de dood er op volgt.

De huismus een monogame koloniebroeder, die in de gevarenzone zit. Mensen met kippen merken hier niets van want daar komen ze in grote groepen op het overgebleven voer af. De mussenvrouwen ruziën, de mannetjes lijken hier niet aan mee te doen. En de discussie over doorvoeren na de winter wordt in het geval van de pimpelmees door Minte afgeraden. Door het eten van zaden wordt het darmstelsel langer en hierdoor is er minder ruimte voor de eieren, normaal 12 tot 13 eieren.

Ook zijn er metselaars tussen onze vogels. Dit is de boomklever die een (te) groot gat van een specht dichtmetselt zodat predatoren niet bij het nest kunnen. De Boomklever die zowel naar boven als naar onderen loopt over de stam, maar de boomkruiper die alleen van onder naar boven gaat.

We horen het geluid van de koekoek die als hij een vrouwtje ontmoet helemaal van slag raakt met zijn gezang en van de verlegenheid begint te stotteren. Opmerkelijk bij de koekoek is dat het koekoekjong zijn eieren ook weer in een nest legt van dezelfde gastvogel als waar hij geboren is. En dat de eieren een treffende gelijkenis hebben met de gastvogel. De koekoek komt een dag eerder ter wereld en zal de andere eieren/jongen uit het nest gooien. Na de zomer vertrekt het jong in zijn eentje naar Afrika zonder begeleiding van ouders.

De gierzwaluw is een vogel die rond koninginndag uit Afrika in Nederland verschijnt. Het diertje kan door de vorm van zijn poten, oorspronkelijk een rotsvogel, niet staan en doet dan ook alles vliegend. Hij vangt al vliegend insecten en slaat dit op als een bolletje in een krop die hij 2 keer per dag aflevert bij zijn jongen. Als er geen of weinig insecten zijn door een periode van bijvoorbeeld regen dan kan de gierzwaluw wel naar Parijs of Londen vliegen om hier insecten te vangen. De jongen kunnen dan door een vertraagde stofwisseling 14 dagen zonder voedsel.

Dan de wilde eend, waarvan het vrouwtje kwaakt en het mannetje niet. De eend die zijn temperatuur in de winter hoog houdt door het hebben van lucht tussen de veren. Dit regelt de eend door met zijn vleugels te klapperen wat weer veel energie kost en waardoor je veel eenden ziet slapen op het water in de winter. De eend smeert zijn jongen in met olie en deze kunnen daarom meteen zonder probleem het water in. De fuut kan dit niet en draagt daarom de jongen op haar rug. Ze heeft nooit meer dan 5 jongen anders kunnen ze niet in de kinderwagen.

Het geklop van de spechten respectievelijk de zwarte, groene en grote bonte specht op de boomstam kan territoriumgedrag zijn maar ook foerageren. Dat de specht geen hersenschudding krijgt komt omdat zijn hersenen aan veertjes zitten.

Verder gebruiken ze hun roltong,

die ze kunnen opbergen in hun hoofd, om feilloos bij insecten kunnen.



Minte vertelt over de zwaan, de zwaarste vogel die nog kan vliegen en zijn poot optrekt om minder warmte te verliezen zoals ook andere vogels dat doen. De kleine zwaan die broed in Siberië waar hij maar 110 dagen de tijd heeft om zijn jongen vliegklaar te krijgen en de zomer maar 120 dagen duurt. De scholekster die zijn snavel moet slijpen omdat deze doorgroeit.

Er wordt gesproken over uilen met draaitenen en grote ogen die veel licht opvangen en daarom in het (bijna) donker kunnen jagen en de veertjes op de vleugels waarmee ze geruisloos een muis kunnen benaderen. De torenvalk die kleuren kan onderscheiden en daarom bidt boven het openbaar toilet (latrines) van muizen.

Een zeer leerzame avond met aan het eind de quiz waarbij maar weer eens blijkt dat het niet meevalt om 16 geluiden te onderscheiden.

Op 10 april a.s. om 06.00 uur in de ochtend gaan we de opgedane kennis testen in het Natuurschoonbos te Nietap tijdens een vroege vogelexcursie

Albert Westerhof

Een “zwamverhaal”

PADDENSTOELENLEZING op 5 november 2009 in De Schutse, Leek
Door Theo Nijssen uit Norg met assistentie van Ab Neutel.

Wat zijn eigenlijk paddenstoelen? Het zijn vruchtlichamen van een zwamvlok. Deze zwamvlok is onzichtbaar. Paddenstoelen zijn zogenaamde “macroschimmels”, (Macro is groot). Per paddenstoel komen tientallen miljoenen sporen vrij. In de VS, in Oregon is een zwamvlok ontdekt die 120 kilometer groot is. Door DNA-onderzoek komt men hierachter. In de jaren 80 van de vorige eeuw waren in Nederland zo’n 3.600 soorten bekend. Nu zijn dat er 4.700. De paddenstoelenwerkgroep Drenthe heeft de gehele provincie onderzocht. Door de huidige droogte zijn er op plaatsen waar anders water stond, ook paddenstoelen gevonden, zoals aan de randen van vennen in het bos. Daardoor is het aantal soorten ook vergroot. Er zijn drie groepen paddenstoelen te onderscheiden: DE OPRUIMERS,

DE PARASIETEN,

en de IN SYMBIOSE LEVENDE PADDENSTOELEN.

De **opruimers** groeien op bladeren en hout; elfenbankjes en geweizwammetjes bijvoorbeeld.

De **parasieten** groeien op levend materiaal; de honingzwam groeit op een eik, deze gastheer gaat er onherroepelijk aan.

De **in symbiose levende paddenstoelen** hebben een uitwisseling met bomen. Er is een contract: uitwisseling van stoffen. De paddenstoel krijgt voedsel van de boom, namelijk suiker en zetmeel. De boom ontvangt mineralen van de paddenstoel, zoals zink en koper, maar ook water. De paddenstoel heeft daarvoor omhulsels rond de haarvaten van de boomwortels.

Met foto’s werden veel paddenstoelenfamilies getoond. Een selectie hieruit:

Amanieten: vliegenzwam, parel- en tijgeramaniet, groene knolamaniet. Zij hebben altijd witte lamellen om veel sporenoppervlak te creëren.

Weidechampignons: niet te verwarren met de groene knolamaniet die zeer giftig is. Het gaat wel eens mis!

Parasolzwammen: kunnen groot worden in doorsnee. Ze hebben ook lamellen of plaatjes. Paddenstoelen met buisjes: boleten, bijvoorbeeld de kastanjeboleet en eekhoortjebrood.

Russula’s: dit zijn vroege paddenstoelen. Rood, geel en groen, met dikke stelen. De steel is gemakkelijk door te breken, dat komt omdat die uit allemaal kleine bolletjes

bestaat. De braakrussula, de berijpte russula en de gele berkenrussula behoren tot deze familie.

Een zusterfamilie van de russula's zijn de **melkzwammen**. De “melk” zijn de sporen. De zwartgroene is te vinden en het “schaapje”, een grote witte, het lijkt of er een schaapje in de wei ligt. (een lammetje misschien?).

Er zijn heel veel families, te veel om hier allemaal op te noemen. Een interessante paddenstoel is de knotszwam, die leeft op een rupsencocon; zo wordt die ook weer nuttig gebruikt. De trechterzwam lijkt op een trechter, dat is dus gemakkelijk. De stinkzwam ruikt je echt wel en de vliegen die hij aantrekt nemen de sporen mee. Als er kalk in de grond zit, zoals langs schelpenpaden, zie je andere soorten verschijnen, zoals de kluifzwam, die van kalk houdt. De voedingswaarde van paddenstoelen is gering, ze bestaan voor 95% uit water. Door sommige soorten te drogen kun je een kruidige smaak aan gerechten meegeven. Je hebt er dan niet zoveel van nodig. Ter illustratie kon men in de pauze een uitgebreide selectie bekijken van meegebrachte paddenstoelen; heel boeiend.

Tenslotte het antwoord op een veelgestelde vraag: **Alle paddenstoelen zijn eetbaar, alleen sommige slechts voor één keer!!**

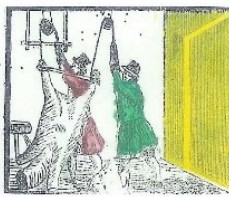
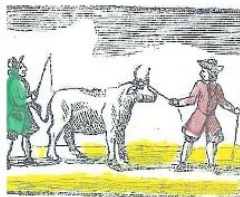
Lyda van der Molen



Gele knolamaniet

AGENDA samenvatting

- Zondag 25 april
Hasbrucher Urwalt
- Zaterdag 15 mei
Weidevogels en “An de Niedijk”
- Woensdag 2 juni
Natuurwandeling bij de Zijlen
- Zaterdag 26 juni
Prov. IVN-dag, Lauwersmeergebied
- Zaterdag 3 juli
Lianne’s grassen- en prairietuin
- Zondag 4 juli
Polderlandschap-fietstocht
- Zondag 15 augustus
Libellenexcursie
- Zondag 22 augustus
Polderlandschap-fietstocht
- Zaterdag 28 augustus
Slootjesexcursie
- Groene Maand september
Gehele maand activiteiten
- Zaterdag 4 september
Vleermuizenavond (o.v.)
- Zondag 19 september
(Hofjes)excursie Groningen
- Zaterdag 16 oktober
Paddenstoelenexcursie
- Zaterdag 30 oktober
Nacht van de Nacht
- met: 1. Op stap met de Nachtwachter,
een ontdekkingsstocht door de donkere nacht
2. Nachtelijke boottocht
- Zaterdag 6 november
Nationale Natuurwerkdag
- Zaterdag 20 november
Landelijke IVN-dag



BIOLOGISCH MELKVEEBEDRIJF ANDE NIEDIJK

EEN GOED ADRES VOOR LEKKER RUNDVLEES

Lettelberterdijk 16

9811 PC Enumatil

Verkoop: vrij. van 9.00-18.00

zat. van 9.00-16.00

Tel: 0594-51 71 61

E-mail: boerknol@planet.nl

U komt bij onze boerderij via het laantje naast Dorpsstraat 47, even buiten Enumatil



Univé, de verzekeraar zonder winstoogmerk!

Univé in Leek
Tolbertersstraat 50, 0594-515945
westerkwartier@unive.nl

Univé in Roden
Nieuweweg 2, 050-5018153
noordenvel@unive.nl

Univé in Groningen
Zonnelaan 247, 050-5717377
stadgroningen@unive.nl

www.unive.nl

UNIVÉ
VERZEKERINGEN 

Daar plukt ú de vruchten van!



Euroweg 15b, 9351 EM Leek
 Tel. (0594) 51 15 64
 Fax (0594) 51 78 14



Haarden en kachels

dealer van:

- * Flam
- * Janus
- * Dru/Dovre
- * Anyfire
- * Spartherm
- * M-Design
- * Oxford
- * Hark
- * Totem
- * DDG-CV Haard

Ook andere merken en
 schouwen verkrijgbaar.

Jantri interieur totaal



Kalkoven 18, Leek 0594 - 510734
 ma. - vrij. 10.00 - 17.00 uur
 en op afspraak www.jantri.nl